

Raport ze spotkania dydaktyków Forum Uczelni Technicznych w dniu 13.07.2020 r.

Informacje o spotkaniu

W spotkaniu wzięło udział 15 reprezentantów Uczelni członkowskich FUT. Tematem spotkania była dyskusja dotycząca rozwiązań wprowadzanych przez uczelnie w czasie pandemii COVID-19, wymuszającej okresowe zamknięcie placówek szkolnictwa wyższego.

Spotkanie przeprowadzone było na trzech płaszczyznach:

- a) dyskusja na temat wprowadzania i przebiegu kształcenia zdalnego na uczelniach,
- b) podsumowanie oraz komentarz przedstawionych rozwiązań,
- c) problematyka i szanse zastosowania rozwiązań kształcenia zdalnego po powrocie do tradycyjnej formy nauczania.

Wprowadzanie i przebieg kształcenia zdalnego na uczelniach

Uczestnicy spotkania kolejno przedstawili sytuacje na swoich uczelniach, ujmując w wypowiedziach najważniejsze aspekty podejmowanych działań ze strony władz rektorskich oraz studentów.

Rozpoczęcie prowadzenia zajęć w trybie zdalnym (zarządzenia rektorów) wahało się w zależności od uczelni od tygodnia do nawet trzech tygodni, a informatywność przekazów ze strony władz była zróżnicowana. Po rozpoczęciu kształcenia zdalnego dobór platform w zdecydowanej większości zrealizowany został przez współpracę z firmą Microsoft. Wygenerowane zostały studentom konta dostępu do aplikacji MS Teams, za pośrednictwem której większość zajęć była przeprowadzana. Tworzone również były platformy ogólnouczelniane, pełniące funkcje platform podstawowych, bądź komplementarnych. Przeszkolenie prowadzących z używania platform kształcenia zdalnego przebiegało dwojako – jako inicjatywa uczelniana, bądź jako oddolna – studencka. Nie zostały przedstawione poważne problemy w wyszkoleniu kadry w dziedzinie obsługi programów komputerowych. Na kilku uczelniach, rozwiązaniem, przynoszącym bardzo dobry efekt, było powołanie zespołów właściwych do nadzorowania przebiegu kształcenia zdalnego, do których składu powołano członków kadry akademickiej oraz przedstawicieli studentów.

Kolejnym omawianym aspektem było zbieranie opinii środowiska studenckiego. Niemal w każdym przypadku, komunikacja ze starostami roczników oraz ankietyzacja przedstawione zostały jako narzędzia nadzoru odbioru zajęć przez studentów. Oczywistym następstwem przeniesienia kształcenia do strefy zdalnej była zdecydowanie zwiększona liczba zastrzeżeń i pytań ze strony studentów, co niosło za sobą konieczność reakcji samorządów studenckich w trybie nagłym. Część uczestników przedstawiła statystyki na temat jakości kształcenia

w studenckiej opinii. Kluczowym rozwiązaniem, zdaniem zdecydowanej większości, okazało się utrzymywanie stałego kontaktu z reprezentantami roczników, wydziałowymi radami samorządów studenckich oraz władzami dziekańskimi. Wśród omawianych metod nauczania na odległość najczęściej pojawiały się:

- a) zajęcia wykładowe – udostępnianie prezentacji/treści przedmiotowych,
- b) zajęcia projektowe – stosowanie symulatorów/środowisk zastępczych,
- c) zajęcia laboratoryjne – nagrywanie filmów z przeprowadzanych badań.

Zagadnieniem wartym szczególnej uwagi było zjawisko obniżenia aktywności studentów, wynikające z powstałej bariery komunikacyjnej wskutek używania platform internetowych. Zarekomendowano zatem położenie nacisku na motywację uczestników zajęć.

Na części uczelni umożliwiona została realizacja wyjątkowo trudnych do przeprowadzenia zdalnie zajęć w trybie stacjonarnym. Częstą praktyką, wynikającą z opóźnień w rozpoczęciu procesu kształcenia zdalnego było przedłużenie semestru w razie takiej konieczności. Służyło ono uzupełnieniu brakujących treści programowych oraz zapobiegło nadmiernemu obciążeniu grup zajęciowych skompresowanym w czasie materiałem dydaktycznym. Dodatkowo, przedłużano czas zaliczania przedmiotów oraz część z nich przeniesiono na wrzesień.

Wskutek zdarzającej się konieczności uczestnictwa części studentów w zajęciach stacjonarnych, w szczególnych przypadkach dostępne były miejsca w domach studenckich. Zmniejszono również opłaty za zakwaterowanie.

W kwestii praktyk studenckich, przedstawione zostały rozwiązania w postaci zaliczania na podstawie aktywności badawczej na uczelni, intensyfikacji organizacji praktyk przez uczelnię, zmniejszenia wymiaru godzinowego, organizacji zajęć zastępczych, bądź też przeniesienia obowiązku na przyszłe semestry.

Podsumowanie oraz wnioski dotyczące wdrożonego kształcenia zdalnego

Podsumowując, najważniejszym działaniem, służącym prawidłowemu przebiegowi kształcenia zdalnego jest przede wszystkim sprawna komunikacja między władzami uczelni, organami samorządów studenckich oraz grupami zajęciowymi. Zapewniana może być przez powoływanie specjalnych zespołów, działających przy rektorach, ankietyzację i szybką ewaluację, stały kontakt ze starostami roczników oraz działania informacyjne ze strony samorządów studenckich. Dodatkowym, istotnym aspektem jest ujednoczenie platform oraz dbałość o kompletność udostępnianych materiałów dydaktycznych – pojawił się pomysł udostępniania treści ponadprogramowych, celem umożliwienia pasjonatom poszczególnych zagadnień poszerzenie wiedzy w zakresach ich zainteresowań. Wartym zaznaczenia jest rozwiązanie w postaci nagradzania najlepszych dydaktyków, celem motywacji do skrupulatnego i przyjaznego przeprowadzania zajęć zdalnych.

Problematyka i szanse zastosowania rozwiązań kształcenia zdalnego po powrocie do tradycyjnej formy nauczania

W drugiej części spotkania podjęto dyskusję na temat rozwiązań, wdrożonych w czasie kształcenia zdalnego, możliwych do wprowadzenia na stałe. Wyróżniono przede wszystkim pozostawienie wypracowanej dbałości o materiał udostępniany na platformy uczelniane, wraz z potencjalnymi rozszerzeniami oraz wdrożenie wykładów w postaci zdalnej, hybrydowej lub w ramach działań uzupełniających.

Istnieje również możliwość utworzenia grup wykładowych zdalnych i tradycyjnych, pozostawiając studentom wolny wybór trybu kształcenia (proponując zdalnych poniedziałków i piątków – usprawnienie kwestii dojazdów).

Zwrócono również uwagę na powstające możliwości oszczędności finansowych na skutek zmniejszenia obciążenia sal wykładowych, które warto przeznaczyć na modernizację sprzętu w pracowniach komputerowych. Takie rozwiązania zdecydowanie zwiększają elastyczność przeprowadzania zajęć na uczelniach, co przekłada się na komfort pracy zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich.

Istnieje również możliwość uwzględnienia przedstawionych rozwiązań w budżetach uczelni. Do pełnej realizacji zajęć w trybie zdalnym wymagana jest interpretacja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w kwestii Art. 63, pkt. 1. ust. 1. – należy określić, czy zajęcia prowadzone w trybie zdalnym, zarówno synchronicznym, jak i asynchronicznym, wpisują się w ramy zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego.

Wymieniono również zapotrzebowanie na konsultacje zdalne, w odpowiedzi na zgłaszane przez studentów wnioski.

Ze strony samorządów studenckich należy ubiegać się o przeprowadzanie szkoleń dla prowadzących z zakresu obsługi środowisk projektowych, by wyeliminować koszty materiałów fizycznych, wymaganych do prezentacji projektów – w szczególności na kierunkach z zakresu budownictwa, architektury, gospodarki przestrzennej oraz pokrewnych.

W momencie usprawnienia działalności zdalnej przez studentów, pojawiła się inicjatywa w postaci wprowadzania projektów interdyscyplinarnych, łączących studentów z różnych kierunków i wydziałów.

W kwestii praktyk studenckich, rozwiązaniem wartym wprowadzenia jest zaliczanie na podstawie pomocy w działalności badawczej uczelni.